

2 Uslovi rada
Unaprediti uslove u pojedinim branšama

3 Značaj rada žena
Potrebno je više respekta za žene

4 Ako izostane plata
Koje su moje obaveze

Broj 4 | Juna 2023 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Narodna inicijativa za moderno građansko pravo

Šta želi Demokratska inicijativa?



Demokratska inicijativa treba da omogući ravnopravno učestvovanje u društvenom životu

Udruženje Četiri četvrtine je 23. maja konferencijom za štampu pokrenulo Demokratsku inicijativu. Komitet inicijative se sastoji od osoba iz civilnog društva različitog porijekla, poput Paula Rehtštajnera (Paul Rechtsteiner), Arbera Bulakaja (Arber Bullakaj), Hilmi Gashi (Hilmi Gashi) i Emine Sarijaslan (Emine Sariaslan). Četvrtina stanovništva s prebivalištem u Švajcarskoj ovdje radi i plaća poreze, ima porodicu i prijatelje – ali ne i švajcarski pasoš. Vrijeme je da se ovi ljudi priznaju za ravnopravne članove društva i da im se omogući učestvovanje u političkom i društvenom životu!

Emine Sariaslan

Put ka tome je dobijanje državljanstva: ono garantuje pravo učestvovanja u izborima i glasanjima, siguran i neupitan boravak u državi, kao i status ravnopravnog člana društva. Međutim, Švajcarska ima jedan od najrestrikтивnijih zakona po pitanju dobijanja državljanstva u cijeloj Evropi. Prepreke su velike: komunalni i kantonalni rokovi boravka, troškovi u iznosu od nekoliko hiljada franaka, ali i činjenica da osobe treba da se predstavljaju pred opštinskim vijećem. Kako danas kantoni i opštine sami mogu da utvrde preduslove za dobijanje državljanstva, pred kandidate se stavljaju različiti i nerijetko veoma subjektivni kriterijumi.

Uskladiti procese za dobijanje državljanstva po objektivnim kriterijumima

Zbog toga Demokratska inicijativa želi da na nivou cijele Švajcarske uskladi procese za dobijanje državljanstva u skladu s objektivnim kriterijumima. Ko već pet godina legalno živi u Švajcarskoj trebalo bi da može da podnese zahtjev za dobijanje državljan-

stva. Taj zahtjev bi zatim bio analiziran na osnovu objektivnih kriterijuma. Onaj ko ispunjava ove kriterijume imao bi pravo na švajcarsko državljanstvo.

Pravo na dobijanje švajcarskog državljanstva treba da ima onaj ko ispunjava sljedeće kriterijume:

- Osoba mora legalno živjeti u Švajcarskoj najmanje pet godina.
- Ne smije biti prethodno osuđivana na višegodišnji boravak u zatvoru.
- Ne smije ugrožavati unutrašnju i spoljnu bezbednost Švajcarske. Ovaj kriterijum je i danas važeći i on bi se i zadržao.
- Mora da dokaže znanje jednog od službenih jezika na nivou A2 u skladu sa Referentnim evropskim okvirom za žive jezike.

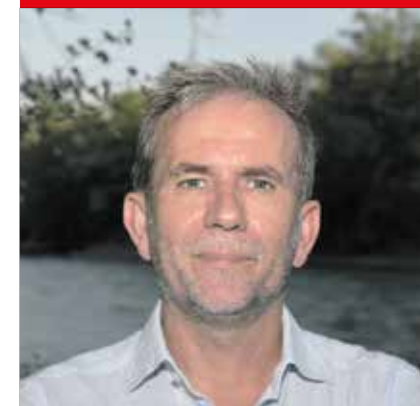
Demokratska inicijativa ne podrazumijeva automatsko dobijanje švajcarskog državljanstva. Kandidati bi, kao što je to i danas slučaj, morali da podnesu odgovarajući zahtjev u nadležnoj opštini.

Dodjela državljanstva bi, u slučaju da su ispunjeni svi objektivni kriterijumi, kao i do sada proticala na tri nivoa: opštinskom, kantonalnom i federalnom. Učestvovanje je kamen temeljac demokratije. Onaj na koga se odnose zakoni trebalo bi da može i da odlučuje o njima. Međutim, u Švajcarskoj se ovo pravo uskraćuje jednoj četvrtini stanovništva, iako ti ljudi već na svakodnevnom nivou doprinose ekonomskom, kulturnom i socijalnom životu. Pojednostavljen i ubrzan pristup državljanstvu omogućava da svi učestvuju i na taj način stvara preduslov za aktivnu i modernu demokratiju.

Treba nam tvoja podrška

Da bi narodna inicijativa «za moderno državljanstvo» uopšte došla do glasanja potrebno nam je 100 000 potpisa. Svako može da sakuplja potpise. Međutim, potpisnici smiju biti samo oni koji imaju švajcarski pasoš. Formular za potpise možete preuzeti na ovom linku: <https://shorturl.at/myHSZ>. Svaki potpis je važan!

Editorijal



Migracija je dio istorije čovječanstva

Zemlje s visokom stopom imigracije imaju koristi od stručnosti, znanja, preduzetničkog duha i talenta imigranata. Privreda, kultura, nauka i sport takođe u velikoj mjeri funkcionišu zahvaljujući migrantima. Tako je i u Švajcarskoj. To je očigledno. A ipak živimo paradoks. Rad migranata je neophodan, ali oni nemaju ista prava kao stanovništvo sa švajcarskim pasošem; kada, na primjer, zatraže socijalnu pomoć, prijeti im gubitak boravišne dozvole. Plaćaju poreze ali ne mogu da učestvuju u odlučivanju o tome kako će se taj novac koristiti. Sve to stvara veoma nesolidarno društvo. Desne partije, a posebno SVP/UDC i njihovi pomagači u politici, administraciji, i drugim sferama, podstiču razdor i podjelu na «nas» protiv «drugih» i time utiru put rasističkom načinu razmišljanja. Prema posljednjem izvještaju Mreže za savjetovanje u slučaju rasizma, osobe koje se percipiraju kao «drugačije» na poslu, u obrazovanju i administraciji doživljavaju najviši stepen diskriminacije na rasnoj osnovi. Brojke su zastrašujuće, kada se uzme u obzir da su to sve važni aspekti svakodnevnog života. I još nešto: to su aspekti javnih usluga u kojima država ima najvažniju ulogu. Ovdje je potrebna jasna strategija za borbu protiv rasizma i diskriminacije.

Potrebno je i društveno suočavanje kako bi se migranti priznali kao ravnopravni građani. Nije dovoljno samo da se smanje obaveze, moraju se i povećati prava. Inkluzivno i pravedno društvo je moguće. Zauzmimo se za njega zajedno!

Hilmi Gashi

Kratke vijesti

«Dostojanstven dom za zaposlene u domaćinstvima u Evropi»

Iako zaposleni u domaćinstvima predstavljaju ogromnu i veoma važnu grupu, često nemaju prava na ekonomske i socijalne povlastice i čeznu za priznanjem. Evropski savez sindikata u oblastima prehrambene industrije, poljoprivrede i turizma i srodnim granama (EFFAT) svjestan je da zaposleni u domaćinstvima, od kojih 90% čine migranti, moraju da se zaštite, te je krajem prošle godine pokrenuta kampanja za poboljšanje njihove bezbjednosti i zdravstvene zaštite. Povodom međunarodnog kongresa zaposlenih u domaćinstvima koji je planiran za ovu jesen, evropski sindikati su zdravlje i bezbjednost stavili na sam vrh globalnog dnevnog reda.

Movendo kursevi su nam korisni!

Jeste li se u ovoj godini već prijavili za neki od Movendo kurseva? Još uvijek ima vremena da se informišete i stručno usavršavate! Migrantska politika i prava, osnovni kurs za osobe od povjerenja, šta učiniti u slučaju sumnje na trgovinu ljudima, itd: lista kurseva u ponudi je dugačka. Nudi se i veliki broj tematskih kurseva, od kojih su mnogi besplatni. Proširite vijest da još uvijek ima slobodnih mjesta za obuke u drugoj polovini godine. Bolje se možemo odbraniti ako se usavršavamo, zato ne treba da propustite ovu priliku. Dalje informacije na: <https://www.movendo.ch>

Novi član: HelvetICA se priključuje SGB-u

Švajcarski savez kontrolora letenja (HelvetICA, Swiss Controllers Association) priključuje se Švajcarskom savezu sindikata (SGB). Delegati SGB-a odobrili su zahtjev za članstvo. Oko 600 članova sindikata HelvetICA odgovorno je za bezbjednost i red na švajcarskom nebu i većinski su zaposleni u regionima Ženeva i Ciriha. SGB je tako kao najveći savez sindikata stekao i svog 18. člana.

Zaštitimo učenike i praktikante od seksualnog uznemiravanja

Na zahtjev SGB-ove Komisije za mlade skupština delegata je usvojila rezoluciju o zaštiti od seksualnog uznemiravanja tokom dualnog obrazovanja i prakse. Potrebne su češće kontrole kako bi se osiguralo da se poslodavci toga i pridržavaju. Uz to moraju da se uvedu centri u kojima žrtve mogu anonimno prijaviti seksualno uznemiravanje ili nasilje. U cijelom društvu, a posebno u oblasti dualnog obrazovanja, trebalo bi da vlada nulta tolerancija za diskriminaciju i seksualno nasilje.

Nacionalni klimatski protest

Klimatska alijanska će 30. septembra 2023. u 14h u Bernu zajedno sa brojnim pojedincima i organizacijama, sindikatima i pokretima, na trgu Bundesplac ispred parlamenta organizovati klimatski protest. Unija će, naravno, takođe učestvovati. Zajednički zahtjevi su:

- momentalna zaštita klime
 - klimatska pravda
 - najveći zagađivači treba da preuzmu odgovornost
 - politika konačno treba da stavi klimu na prvo mjesto
- Zabilježi ovaj termin i učestvuj i ti!



Minimalac u kantonu Vadt

Pokrenute dvije inicijative

Unija kantona Vadt i savez od oko 20 organizacija pokrenuli su dvije kantonalne narodne inicijative za uvođenje minimalca od 23 franka po satu. Do septembra 2023. mora se prikupiti 12000 potpisa.

Darinka Filipovic

Inicijative se međusobno dopunjuju: prva želi da kantonalni minimalac uvrsti u kantonalni Ustav kantona VD, a druga predviđa zakon sa obaveznim minimalcem od 23 franka po satu. Na ovaj način inicijatori žele da izbjegnu dugo čekanje – neophodno je, naime, hitno djelati.

Svako treba da može da živi od svog rada

U kantonu VD skoro 10% zaposlenih radi za male plate, a gotovo 8% njih pripada kategoriji Working Poor. Niske plate su prije svega prisutne u zanimanjima kojima se pretežno bave žene i osobe s migrantskom

pozadinom, kao što su prehrambena i proizvodna industrija, branša čišćenja, uslužne djelatnosti, hotelijerstvo i ugostiteljstvo. To nije prihvatljivo, svi zaposleni treba da mogu da žive od svog rada.

Više ravnopravnosti, bolja integracija

Na ovaj način minimalac neće predstavljati doprinos samo u borbi protiv siromaštva. On će smanjiti i nejednakosti između muškaraca i žena i pozitivno se odraziti na integraciju i jednakost osoba s migrantskom pozadinom.

Signal i van granica regiona

Inicijativa za minimalac u kantonu VD dio je napora da se na nivou cijele države odbrani kupovna moć radnika. Nakon što je 2011. na knap odbijena prva kantonalna inicijativa, kanton VD sada ima dobre izgleda da se pridruži kantonima Ženeva, Nešatel, Jura, Bazel i Tesin, koji već imaju obavezan kantonalni minimalac.



Minimalne plate za zaštitu kupovne moći radnika

Ugostiteljstvo

Nepodnošljivi uslovi rada

Seksualno uznemiravanje, mobing, kratkoročni rasporedi, šef za vratom, čak i van radnog vremena, ukidanje pauza i slobodnih dana, premale plate, nejednakost plata: anketa koju je Unija sprovedla među zaposlenima u ugostiteljstvu baca loše svjetlo na uslove rada u ovoj branši. Ovako se ne može dalje!

Marie Saulnier Bloch

Zastrašujući rezultati

Unija je u maju predstavila rezultate ankete sprovedene u periodu od februara do aprila, kako bi prikazala razmjere problema sa kojima se susreću zaposleni u ovoj branši u cijeloj Švajcarskoj. 42% ispitanika je reklo da je na poslu već bilo žrtva mobinga, a 27% je na radnom mjestu doživjelo i seksualno uznemiravanje. Posebno je loše to što je tek svaka četvrta osoba koja se suočila s ovim problemom dobila podršku svog šefa. U 40% slučajeva nije se pridržavalo minimalnog perioda za radni

tanih je navelo da nisu smjeli da odu na pauzu, iako im je ona odbijana od plate, a 20% je u potpunosti izgubilo dane odmora. Pored toga, nadređeni povremeno ili čak neprestano kontaktiraju 73% zaposlenih i van radnog vremena. Kada je o plati riječ, samo 17% ispitanika je navelo da je zadovoljno iznosom, pri čemu se po pravilu radilo o zaposlenima koji imaju sreću da u njihovom kantonu postoji predviđeni minimalac.

Poboljšanja su već predložena

Unija je udruženju Gastro Suisse u februaru 2023. predala manifest zaposlenih u ugostiteljstvu koji je sadržao preko 10000 potpisa. U njemu su kao zahtjevi zaposlenih između ostalih navedene bolje plate, pravovremeno pravljenje rasporeda, plaćanje svih planiranih sati, pravo na nedostupnost van radnog vremena, kao i prevencija uznemiravanja i mobinga zaposlenih i njihova zaštita. Vrijeme je da Gastro Suisse preuzme odgovornost.



Anketa u ugostiteljstvu pokazuje veliko nezadovoljstvo

Važan za sistem

Rad žena nedovoljno cijenjen

Žene su često zaposlene u tzv. branšama relevantnim za sistem. To je posebno došlo do izražaja tokom pandemije. Njihov rad je, dakle, ključan, ali isto tako nedovoljno cijenjen, što se vidi i po drastično manjim penzijama.

Marek Wieruszewski

Po Njemačkom institutu za ekonomska istraživanja (DIW) udio žena u zanimanjima važnim za sistem iznosi 75%. Međutim, jednakost plata žena i muškaraca i dalje ostaje samo nedosanjani san. Prihodi žena su za 43,2% niži od prihoda muškaraca. U poređenju s Evropom, ovaj procenat je u Švajcarskoj još veći. Da situacija bude

još gora: već 10 godina se ništa nije promijenilo.

Jednakost znači blagostanje

Naučne studije nedvosmisleno pokazuju da jačanje ekonomske moći žena neposredno i pozitivno utiče na smanjenje siromaštva, kao i jačanje zdravstva, obrazova-

nja i privrede. Prema procjenama bi bruto društveni proizvod na svjetskom nivou porastao za oko 15%, ukoliko bi žene mogle ravnopravno da učestvuju u ekonomiji. Švajcarski savez sindikata (SGB) zbog toga zahtijeva hitno povećanje najnižih plata u takozvanim ženskim branšama.



Rad žena za društvo je neophodan uprkos tome nedovoljno cijenjen

Unijina Konferencija o migracijama

Zaštitimo zaposlene od rasizma

Konferencija za migracije sindikata Unija usvojila je rezoluciju pod nazivom «Stop rasizmu na radnom mjestu!». Ona nas podsjeća na to da je diskriminacija po rasnoj osnovi još uvijek veliki problem, posebno na radnom mjestu, i zahtijeva dalje mjere.

Hilmi Gashi

18. juna 1993. je na snagu stupio Član 261 Krivičnog zakonika (tzv. norma za kažnjavanje rasizma) koji zabranjuje javne pozive na diskriminaciju po rasnoj, etničkoj ili religijskoj osnovi. Izričito su zabranjene i rasističke uvrede kao i ponižavajući gestovi. Trideset godina kasnije, Unijina Konferencija za migracije ustanovila je da ova norma jeste važna, ali i da je nedovoljna.

Na radnom mjestu poslodavac žmiri na oba oka

Glavni problem: privatni prostori, u koje spada i radno mjesto, izuzeti su od ove norme. Uz to ni obligaciono pravo, ni Zakon o radu, a ni Krivični zakonik ne definišu dovoljno jasno pojam diskriminacija. Zbog toga zaposlenima nedostaje neophodna pravna podloga kako bi preduzeli konkretne mjere protiv diskriminacije na rasnoj osnovi. Pritom je upravo u preduzećima neophodno što prije reagovati. Izvještaj koji je u aprilu objavila Mreža za savjetovanje žrtava rasizma pokazuje da se na poslu događa najviše slučajeva diskriminacije.

Zaštita zaposlenih od diskriminacije

Vrijeme je da se uvede efikasna zaštita od raznih oblika diskriminacije: prilikom zapošljavanja, unapređenja, usavršavanja, pristupa različitim zanimanjima, priznavanja diploma, kao i po pitanju uslova rada i plata. Unijina konferencija za migracije zahtijeva jačanje krivičnopravnih, civilnopravnih i administrativnih normi u cilju borbe protiv svih oblika diskriminacije na radnom mjestu već u slučaju prvog uznemirujućeg ponašanja, kao i u slučaju govora mržnje i nejednakog tretmana. Pored toga neophodni su i kolektivni ugovori s određenim iznosom minimalca, kao i pristup pravnom aparatu (sa koherentnim mehanizmima postupanja uključujući promjenu toga ko snosi teret dokazivanja, po uzoru na Zakon o ravnopravnosti). Uz to je potrebna i bolja prevencija od strane institucija, kao i anti-rasistička ofanziva informacijama i senzibilizacijom na federalnom, kantonalmom i komunalnom nivou.



Poslodavac ima obavezu da sudjeluje u pogledu zaustavljanja svake vrste rasizma na radnom mjestu

Interview



Julius Kop (Julius Kopp), mentalno zdravlje učenika u dualnom sistemu

Trenutna situacija po pitanju mentalnog zdravlja mladih je alarmantna. Trećina mladih između 14 i 19 godina u Švajcarskoj ima psihičke probleme, a svaka jedanaesta mlada osoba je već jednom pokušala da sebi oduzme život. Julius Kop (Julius Kopp), omladinski sekretar pri Uniji, u intervjuu je govorio o psiho-socijalnim rizicima sa kojima se mladi susreću tokom svog obrazovanja.

Julius, možeš li nam objasniti kako se obrazovanje može odraziti na mentalno zdravlje mladih?

Za mlade je prelaz na dualno obrazovanje velika promjena. Napuštaju svoje uobičajeno školsko okruženje i po prvi put postaju produktivni radnici u nekom preduzeću. Ovaj prelaz može da prija mladima i ojača im samopouzdanje, ali je istovremeno često povezan i sa stresom. Na to dolazi i radno vrijeme od po 45 ili čak 50 sati sedmično, sa pet do šest sedmica odmora. Mladima se, dakle, u poređenju s vremenom provedenim u školi oduzima daleko više vremena. Uz to pored poslovnih obaveza moraju da rade i domaće zadatke, kao i da pripremaju ispite. Sve to vodi do kratkih perioda za odmor i manjka vremena za porodicu i socijalno okruženje. Kao posljedica svih ovih napora, 45% zaposlenih starosti od 16 do 24 godine osjeća se emotivno iscrpljeno, a trajna emotivna iscrpljenost često vodi ka sagorijevanju na poslu i depresiji.

Može li se reći da su učenici u dualnom sistemu psihički posebno ugrožena grupa?

Da. S jedne strane prolaze kroz velike promjene koje su stresne i napore. S druge strane se nalaze u hijerarhijskim strukturama i odnosima koje ih čine podložnijim mentalnom opterećenju: u slučaju konflikta je učenikima teško, ili čak nemoguće, da svoje potrebe stave prije potreba šefa ili nadređene osobe. Zbog toga se mnogi u posebno opterećujućim situacijama na radnom mjestu osjećaju nemoćno, na primjer u slučaju diskriminacije na osnovu pola, migrantske pozadine, boje kože ili čak i seksualnog nasilja. Preko 30% ispitanika je u anketi koju je 2019. sproveda omladina Unije izjavilo da je već doživjelo seksualno nasilje. Međutim, mnoge žrtve ne znaju kome bi trebalo da se obrate, ili se ne osjećaju dovoljno sposobnim da se odbrane. To za posledicu ima to da se za većinu ovih slučajeva ni ne zna i da seksualno nasilje ostaje tužna realnost mnogih mladih u dualnom obrazovanju, iako je očigledno, a u međuvremenu i dokazano, da seksualno nasilje nanosi dugoročnu štetu po zdravlje mladih.

Šta bismo po tvom mišljenju konkretno mogli da preduzmemo kako bismo poboljšali situaciju sa mentalnim zdravljem mladih?

Neki koraci su jasni: potrebno je više mjera koje bi zaštitile od seksualnog nasilja i diskriminacije od strane preduzeća, kao i više podrške za žrtve nasilja i uznemiravanja i stroža kontrola preduzeća od strane nadležnih institucija. Kako bi se spriječilo emotivno iscrpljivanje mladih potrebne su duže i češće pauze. Do tog zaključka su u međuvremenu došla i udruženja mladih, čija krovna organizacija (SAJV) od ove godine rame uz rame sa sindikatima zahtijeva skraćivanje radnog vremena za učenike u dualnom sistemu i mlade radnike.

Félicia Fasel

Pitanja & odgovori

Nezaposlenost: da li šest sedmica nisam podoban za posredovanje traženje posla?



SKUPO PLAČENA GREŠKA: Ko rezerviš kurs jezika, rizikuje da spozna zlobu osiguranja za nezaposlene (ALV). (Slika: iStock)

1. septembra 2022. nezasluzeno sam ostao bez posla jer mi je poslodavac dao otkaz iz finansijskih razloga. Na biuro su mi još tokom otkaznog roka preporučili da pohađam kurs francuskog u Francuskoj, kako bih na taj način poboljšao svoje šanse da pronađem novi posao. To sam i učinio i rezervisao boravak zbog kursa jezika u trajanju od tri mjeseca. Kako RAV nije htio da mi plati kurs, 15. oktobra sam se odjavio s biroa. Sada mi je kantonalna služba retroaktivno oduzela status sposobnosti za posredovanje/traženje posla za period od 1. septembra do 15. oktobra i donijela odluku u skladu s tim. Da li je to ispravno?

Markus Widmer: Nažalost jeste. Savezni sud je u jednoj sličnoj situaciji retroaktivno oduzeo sposobnost za posredovanje/traženje posla. Obrazloženje je bilo da ukoliko neko u određenom terminu ima druge obaveze i zbog toga stoji na raspolaganju za zaposlenje samo na jako kratak period, ta osoba prestaje da se smatra podobnom za poredovanje/traženje posla. Naime, mali su izgledi da se za tako kratak period pronađe novo radno mjesto. Kantonalna služba je u svojoj odluci navela da ste kurs rezervisali još prije svog odjavljivanja s biroa 1. septembra 2022, te ste radnom tržištu stajali na raspolaganju samo u periodu od 1. septembra do 15. oktobra. Zbog toga je prilično malo vjerovatno da bi vas neko zaposlio samo na šest sedmica. Savjetujemo vam da se ne žalite na ovu odluku.

(Work, 28.4.23)

Šta učiniti ako plata više ne stiže?

Firma u kojoj radim je u aprilu otišla u stečaj. Radio sam do posljednjeg dana, ali od kraja februara nisam više dobijao platu. Od početka stečaja sam prijavljen na biuro i dobijam naknadu za nezaposlene. Međutim, šta se dešava sa platom koju mi firma još uvijek dužuje? Da li sam u periodu između februara i proglašenja stečaja radio za džabe?

Marina Wyss: Ne, niste radili za džabe. Možete da podnesete svoj zahtjev za isplatom u okviru stečajnog procesa. Zaposleni u tom slučaju imaju privilegije. Međutim, novac možete dobiti samo ukoliko ga nakon završetka stečajnog procesa i ostane. Pored toga, zahtjeve za isplatom pokriva i naknada za nesolventnost (IE). Pravo na IE postoji samo u slučaju da je posao već urađen. Kako ste vi radili sve do početka stečaja, to ne bi trebalo da predstavlja problem. IE pokriva zahtjeve na maksimalno četiri mjeseca. Pošto se za prijavu na IE mora pridržavati roka od 60 dana, savjetujem vam da hitno popunite formular i pošaljete ga nadležnom osiguranju za nezaposlene. Formular ćete pronaći na sljedećem linku: www.arbeit.swiss/secoalv/de/home/menue/unternehmen/versicherungsleistungen/insolvenz1.html

(Work, 9.5.23)

Stečaj II: Mogu li dati otkaz bez otkaznog roka?

Krajem februara sam dobio samo dio svoje plate. Kada sam se povodom toga obratio šefici rekla mi je da trenutno imaju poteškoća s plaćanjem. Krajem marta sam potpuno prestao da primam platu. U aprilu sam nastavio da radim, ali sam rekao šefici da bez plate ne mogu da živim. Odgovorila mi je da će firma uskoro morati da ide u stečaj. Sada sam već našao novo radno mjesto i želim odmah da počnem da radim tamo. Smijem li u ovom slučaju da momentalno prekinem radni odnos?

Marina Wyss: Da, ali prvo morate da o tome pismeno informišete svoje dosadašnje poslodavce. Zakonom je predviđeno da im morate dati «prikladan» rok uz prijetnju da ćete momentalno prekinuti radni odnos ukoliko vam u okviru tog navedenog roka ne zagarantuju trenutnu i buduću platu. Poslodavcu možete podnijeti i otvoren zahtjev za isplatom. Ako date momentalni otkaz, to znači i da ćete nakon početka stečajnog procesa od firme dobiti samo platu od februara do trenutka prekida radnog odnosa. Zbog toga se preporučuje da u slučaju stečaja ne dajete momentalni otkaz ako nemate rješenje za dalji razvoj situacije. Svi zaposleni koji su pogođeni odlaskom firme u stečaj trebalo bi da dođu na savjetovanje u Uniju ili u neko od osiguranja za nezaposlene.

(Work, 9.5.23)

Planiranje bezbjednog odmora

Iz vlastitog iskustva

Kad smo bili u osnovnoj i srednjoj školi, voljeli smo ljeto jer je bilo sinonim za raspust. Kao studenti smo mu se, iscrpljeni od ispitnih rokova, posebno radovali, naročito ako smo imali tu privilegiju da fakultet ne posjećujemo u avgustu. A sada, možda i više nego ikada ljeto čekamo sa nestrpljenjem, dosta opušteniji nakon rada od kuće, onlajn učenja, ograničenja kretanja...

Darinka Filipovic

Iz svog ličnog iskustva mogu Vam preporučiti da sva važna dokumenta code i serijske brojeve kopirate i ostavite na sigurno mjesto kod kuće. Tako ako slučajno dođe do nepredviđenog gubitka telefona a vi imate serijski broj, to će vam olakšati da u kratkom roku «blokirate» telefon i na taj način onemogućite daljnje troškove. Preporučuje se da samo jedan od ličnih dokumenata nosite sa sobom tako npr. ako dodje do gubitka torbe imaćete makar onaj drugi koji ste ostavili. Osim toga uvijek kopirajte lična dokumenta.

Savjeti za bezbjedno plaćanje u inostranstvu

Stručnjaci, savjetuju, korisnici kartica u inostranstvu treba da obrate pažnju na naknadu koju naplaćuje banka izdavalac, da li plaćaju u lokalnoj valuti, ali i sa kog bankomata podižu novac. Korisnici kartica treba da vode računa i na dodatnu naknadu koju mogu da imaju banke prihvatioci, čiji je bankomat u inostranstvu. Konverzacija iz lokalne valute u franke je konverzacija koja može da bude nepovoljna za korisnika. Treba da se provjeri i odluči da prihvate transakciju odnosno njeno izvršenje u lokalnoj valuti.

Nažalost sezona godišnjih odmora je i sezona mnogih prevaranata i lopova. Onaj ko izgubi karticu treba odmah da pozove svoju banku i prijavi gubitak. Banke su u obavezi da imaju svoj kontakt centar, koji je dostupan korisnicima 24 sata.

Gubitak telefona na ljetovanju

Preporučuje se da code ne čuvate u telefonu. U slučaju gubitka (krađe) telefona bitno je da znate serijski broj aparata i da odmah prijavite svome provajderu da vam blokira telefon kako ne biste imali velike troškove. Krađa se prijavljuje policij u tom mjestu i tamo se ostavljaju ali i uzimaju podaci od odgovorne osobe (telefon E-Mail) kako biste komunicirali iz inostranstva, obzirom da je odmor ograničen i ukoliko se telefon ne pronađe u tom periodu. Iz ličnog iskustva savjetujem da sve važnije brojeve zapišete na neki papir ili ih zapamtite kako biste u toj situaciji komunicirali soje bližnje. Sve ovo navedeno ne bi trebalo da umanji radost i opuštenost na odmoru, opreznost ne košta a koristi. Želim vam ugodan ljetni odmor!



Budite obazrivi na ljetovanju i osigurajte se dobro

Poštovani čitaoci Horizonte novina
Uskoro se približava ljetni odmor.
Vama i Vašoj porodici želimo lijepo
ljeto i ugodan odmor gdje god bili.
Redakcija horizonte novina